

..... [p1] .....

Haarlem 22 Juli. 1883

Eerweerde Heer en Vriend!

Uw geleerd en welgeschreven betoog aangaande den nederlandschen oorsprong van 't fransche woord "frelater"¹ gaf mij aanleiding om eens in "Hoeuft's woordenboek" na te slaan wat daar wel over dit onderwerp vermeld werd. En zoo doende, kwam mij in de gedachten dat ik, tijdens ik het genoeg had te Kortrijk uw gast te zijn² met U over dit werk gesproken had, en dat Gij mij toen had medegedeeld, dien boek niet te kennen. Met blijdschap herinnerde ik mij dat, wijl het mij nu de gelegenheid verschaft U dien boek te zenden en uit vriendeliker herten aan te bieden. Gij zult mij genoeg doen zoo Gij 't van mij aannemen wilt. Gij speurt ja steeds zoo met iver en scherpzinnigheid de [*nederlandsche*] woorden in de [*friesche*] taal na - wel! mogelijk vindt Gij bij Hoeuft nog enkelen, die U onbekend zijn, of kan anderszins zijn werk U dienen bij uwe studiën.

..... [p2] .....

Tevens voege 'k hier nog bij drij landkaarten - van Noord-Nederland, van Friesland en van Groningerland -; in d'hoop dat Gij ze wel als een klein geschenk van mij zult willen aanveerden. Ik kom hier toe, wijl ik, ten uwent zijnde, zag dat uwe kaarte van Noord-Nederland verouderd was en onvoldoende. Friesland en Groningerland voeg ik er bij, opdat Gij mij te bet zoudt kunnen verstaan, als ik over de sprake, vooral ook over de plaatsnamen dier gewesten, in mijne geschriften handele, gelijk gewoonlik het geval is.

Uw laatste Loquela heb ik weer met genoeg gelezen, als immer. Dank hertelik daar voor. Hoe aardig hebt Ge daarin laten weten, dat ik U te Kortrijk bezocht heb.³ Het deed mij veel genoeg dat te lezen.

Kruisje en potloodstreep van Gezelle voor de publicatie in Loquela.

.....

1 Wat is frelater. In: Loquela: (Wiedmaand 1883) 2, p.12-15.

2 In juni 1883 maakte Johan Winkler een rondreis door Vlaanderen en ging o.m. bij Gezelle op bezoek.

3 In het artikel Wat is frelater. In: Loquela: (Wiedmaand 1883) 2, p.12-13: "Johan Winkler kijkt mij over de schouder terwijl ik dat schrijve en verzekert mij mondelinge dat men in N-Nederland nog zegt en verstaat Wijn verlaten, een schip verlaten = door 't verlaat (nu 't sas) laten."

Het kortrijker St. Pieter⁴ en liedje is in Zeeland, op het eiland Walcheren ook bekend, onder dezen ingekorten form:⁵

Doeoer komt een man

"Wat 'eet i an?

"Groen, blau,

"Hoezee-e-e-e!"

Men zingt het aldaar bij 't gaaischieten van

..... [p3] .....

de boeren. Ik heb eens een uitleg er van gelezen, waar bij de vraag naar de verf van de kleeding des aankomenden mans werd gedeut als nog afstammende uit den tijd der Hoeksche en Kabeljauwsche twisten in Holland en Zeeland (veertiende en vijftiende eeuw), wjl toen de lieden die d'eene partij aanhingen in 't blau waren gekleed, althans blauwe mutsen droegen, terwijl die der andere partij ze in 't groen hadden. - Ik heb nu al een half uur gezocht, maar k'en kan, tot mijn leedwezen, de plaatse niet vinden. - Nu ik zie dat dit liedje ook in Vlaanderen bekend is, schijnt mij dien uitleg nog onaannemelijker. -

— "Wijn versnijden - versneden wijn", is ook in geheel [Noord-Nederland] nog in volle gebruik. - te worde en te werke. - "Wijnsteken" zeit men niet, wel "biersteken". Een "biersteker" is een bierhandelaar, geen brouwer en ook geen tapper. Toch gaat "tappen en steken" wel samen, "brouwen en steken" niet.-

.....

4 Onder het lemma Sente-Pieters-vier staat in: Loquela: (Wiedmaand 1883) 2, p.10:

"Sente Pieter
en Sent Jan
wad' eet hi 'an?
groen en blau!
wille me roepen?
Ja .....w".

5 Gezelle bewerkte de brief met potlood ter publicatie in Loquela. Hij verwijst er naar deze brief, dat bij een door Winkler gesigineerd exemplaar van Hoeufft stak. Hij publiceert er ook dit gedicht met een fragment van deze brief (van het gedicht tot met "huid en haar.") In: Tegenkomsten Brieven Etc. In: Loquela: (Hooimaand 1883) 3, p.23-24.

— "Grom" is in geheel Friesland in volle gebruik voor "visch-ingewand." - Vischgrom, fisk-grom. "Grom mij die fisk", zeit de friesche huismoeder tot hare dienstmaagd;

..... [p4] .....

dat is: "snijd die visch open, haal het ingewand er uit! -

Dit woord luidt ook als gram, (om de wille van 't rijm?) in d'uitdrukkinge

"met ham en gram",

die in Friesland in dageliks gebruik is, en die beteekent, met huid en ingewand. Men eet de spieringen met ham en gram, dat is men bakt die vischjes zóó als ze uit zee komen, ongeschrap, en ongegromd. "Waarom eet je geen spiering?" - Ik zou je danken! Mij lust geen spijze, die je met ham en gram opeet" - Een stafrijm, in den zelfden zin, en even veel in gebruik, is: "met huid en haar". De kat vreest⁶ de muis op, met huid en haar. -⁷

Ik herinner mij nog dageliks met groot genoegen d'aangename dagen die ik in West-Vlaanderen, vooral in uw gezelschap en dat van onzen vriend Duclos doorbracht. Nog zoo veel te meer, wijl ik bezig ben met het schrijven van een opstel over zoo veel bizonders dat ik in uw schoone land zag, uit den mond van uw schoonsprekend volk hoorde. Hoe wel ter tale waren die Oostendenaars. 'T was een lust voor mijne ooren! -

Het schoone werk van onzen Duclos "Brugge in drij dagen" (ach! al weer fransch!)

..... [p5] .....

komt de herinnering ook nog meer opwekken. Hoe belangrijk en merkwaardig, hoe grondgeleerd en degelijk is dat werk wederom! Hoe beschamend-iverig is [*Duclos*] toch! althans beschamend voor mij. Tot mijn smert moet ik betugen, dat ik vroeger, voor tien jaren en meer, vlitiger was als ik nu ben.

.....

6 Winkler schrijft foutief "vreest". Gezelle corrigeert "vreet" ter publicatie in Loquela.

7 Hier volgt een potloodstreep van Gezelle om het einde van het te publiceren brieffragment aan te duiden.

Ik heb aan D^r. Karel de Gheldere kunnen melden wie die Van Deyssel was, die zijne "Landliederen" zoo onheusch en onrechtveerdig bejegende en beoordeelde.⁸ Van Deyssel is een schuilname; de jongste zoon van Prof. Alberdingk Thijm te Amsterdam, verduikt zich daarachter. 'T is haast niet te gelooven; niettemin is 't waar. Wel verre dus van een hollandsch-protestantsche Katholiken-vreter te zijn; en een broodschrivere; lijk Rond de Heerd dacht, is het de zoon van een voorvechter der hollandsche Katholiken, van een dichterlik en smaakvol man, tevens van een welgesteld burger, wiens zonen alderminst broodschrijvers behoeven te zijn. Zoo ik mij niet zeer bedriege, staat deze jonge [Alberdingk Thijm] aan 't hoofd van de bij uitstek katholieke boekhandel Van Langerhuysen te Amsterdam. - Hoe is 't mogelijk?

..... [p6 http://bibmedia.brugge.be/images/gezelle/GGA_5348_02v.jpg].....

Hier is alles in den besten welstand. Met mijn jongen heb ik, ten zinen voordeele en genoegen, een reisje gedaan naar Keulen en verder langs Rijn en Aar. Dat nam mij veel tijd weg. Eergisteren avond ben ik terug gekomen, en moest terstond weer allerlei bezigheden opvatten, die mij wachtten. Nu is de tijd, die ik genomen had, om U dezen brief te schrijven, ook verstreken. Ik moet dus eindigen.

Ontvang deze in den besten welstand, met mijne hertelikste groeten.

Met trouwen handslag

Uw

Johan Winkler.

.....

8 Van Deyssel had in *De Amsterdammer* van 27 mei de *Landliederen* van De Gheldere een uiterst vervelend boek genoemd. Hierop volgde in *Rond den Heerd* van 8 juli een artikel onder de titel 'Een Hollandsche recensent'. De auteur ervan zegt dat het maar een arme recensent is die om den brode zoveel regels per week moet afleveren. (D. Gevaert, *De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler*. Licentieverhandeling UGent, Letteren en Wijsbegeerte, 1984, p. 457).

Briefbeschrijving

Verzender	Winkler, Johan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	22/07/1883
Verzendingsplaats	Haarlem
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.162-165; Fragment door Gezelle gepubliceerd in: Tegenkomsten Brieven Etc.. - Loquela: (Hooimaand 1883) nr.3, p.23-24

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	dubbel vel en enkel vel, 211x133 wit papiersoort: 6 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G. Gezelle (inkt, hand P.A.); op zijde 3 in de linkermarge: Staat in Loquela, 1883-1884, n° 3, bl. 24 (inkt, verticaal, hand P.A.)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5348
Bibliotheekrecord	https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle11657

Inhoud

Incipit	Uw geleerd en welgeschreven be-
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	22/07/1883, Haarlem, Johan Winkler aan [Guido Gezelle]
Editeur	Rik Van Gorp; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
